

Nemtudomka

Hol volt, hol nem volt, még az Óperenciás tengeren is túl volt, ott volt egy nagy fa, annak a fának volt kilencvenkilenc ága, a kilencvenkilencedik ágán volt egy szoknya, annak a szoknyának volt kilencvenkilenc ráncsa, a kilencvenkilencedik ráncába volt egy bolha, annak a bolhának veséjéből veszem ki a mesémet.

Egyszer volt egy embernek tizenkét fia, de egyik sem volt oly bátor, hogy világot mert volna próbálni, mindenik otthon maradt, csak a legkisebbik hagyta el atyja házát, és elment. Ment, mendegélt, és legelőször egy erdőbe ért, ott lakott egy ember, ehhez bemenvén kérte, hogy ha szüksége volna cselédre, ő szívesen ajánlkozik.

– Jól van – mondotta az erdő ura –, én befogadlak, itt ennivaló lesz, amennyit akarsz, dolgozod pedig egyéb nem lesz, mint három ló van az istállóban, azoknak mindennap früstököt, ebédet, uzsonnát és vacsorát adsz vasdoronggal, de becsületeset, továbbá adok egy pár papucsot, és addig szolgálsz, ameddig azok tartanak; ha elszakadnak, fizetésül azt kapod, amit akarsz.

Hozzáfogott tehát mindjárt másnap a cseléd a dologhoz és becsületesen megvasdorongolta a lovakat, így ment ez egy hétig, de egy hét után megszólamlottak a lovak és fölvilágosították a szolgát, hogy az erdő ura, kinél szolgál, ördög, ők pedig lelkek, kiket elfogván ártatlanul kínoztat, továbbá hogy oly papucsot kapott urától, mely soha sem szakad össze, és így örökké kényteleníttetik őtet szolgálni.

– De – mondják a lelkek – nem te vagy az első, ki ily hálóba került, többnek is adtunk mi már tanácsot, tehát azt mondjuk neked is, ha meg akarsz szabadulni ettől a mi urunktól, itt van ez a kenőcse, ezzel kenegesd meg mindennap papucsaidat, és nemsokára el fog szakadni; ha pedig elszakad, uradtól bérül csak a mi ganénkat kérd, mert az mind arany.

Továbbá az első ló adott neki a szőreből három szálát, mondván:

– Ha te ezt akárhol megrázod, mindjárt egészen aranyruhába leszel, még a paripád is, ha úgy akarod, ha pedig a régi állapotodat akarod visszakapni, ismét rántsd meg a szőrt, és elmúlik minden.

A második ló adott neki szinte három szálát a szőreből, mondván:

– Ha ezt a három szál szőrt akárhol megrázod, mindjárt ezüstruhába jelenhetsz meg, ahol akarsz; ha pedig a régi állapotodat akarod visszanyerni, ismét rántsd meg a szőrt és elmúlik minden.

A harmadik ló adott neki egy sípot, mondván:

– Ha te ezt akárhol megfújod, mindjárt egy regement katona terem előtted; ha pedig beszívod, eltűnik a regement katona. – Mindenik pedig meghagyta neki a lovak közül, hogy ha urát elhagyja, akárkivel fog összejönni és akármit fognak tőle kérdezni, csak azt felelje: „nem tudom.”

Elkövetkezett ezután a jövő hét is, de már akkor csak igen gyöngén verte meg a lovakat és a papucst szorgalmasan kente, míg végre a papucs elszakadt. Megmutatta urának a papucst, az ura magába igen csodálkozott, de látván, hogy úgy van, azt mondotta neki:

– Mit kívánsz hát fáradságodért?

– Én – mondá a szolga – mivel szegény gyerek vagyok, s egynehány zsák alá való, silány földem vagyon, csak a lovaknak ganéját kérem.

Az ura eleget beszélt neki, hogy minek kívánja azt, mért nem pénzt, vagy valami becsesebb dolgot, de ez el nem állt kérésétől, tehát ígérete szerint az ura kénytelenített neki adni, amit ígért, mivel pedig a szolga el nem vihette, ott hagyta addig, míg majd kocsival eljön érette.

Ment, mendegélt most már tovább, maga sem tudta, merre, sok viszontagságok után végre egy városba ért és az utcákon föl-alá járt. Meglátja őtet a királynak barátja (mert abba a városba lakott egy híres, gazdag király, és az emberek igen nagy fülűek voltak), mindjárt bejelenti a királynak, hogy gyűjteményébe, ahol mindenféle emberek voltak, ú[gy] m[int] egyfülűek, azután háromszeműek, háromkezűek, és több ilyenfélék, olyan még nincs, mint amilyent ő látott (ez pedig olyan ember volt, mint mi vagyunk). Mindjárt behívatta a király és kérdezte tőle, hogy honnan jó, mi a neve, és más kérdéseket is tett, de ez mindig csak úgy felelt: nem tudom; elnevezte tehát őtet a király Nemtutkának, és minthogy minden csodálatos embernek volt valami foglalatossága, ezt a kertajtóba tette felvigyázónak, hogy a kutyákat, vagy más állatokat be ne eressze a királyi kertbe.

Egyszer mindnyájan elmentek a templomba a királyi udvarból, csak a királyleány maradt otthon, meg a Nemtutka. Mikor látta a Nemtutka,

hogy senki sincs otthon, megrázta a három szál szőrt, hogy ő aranyruhába és aranyparipán ülve legyen. Meglett. Akkor bement a kertbe és a veteményeket mind öszvetiptortatta. Mikor ez megvolt, ismét megrázta a szőrt és minden elmúlt, a királyleány pedig ezeket látta, és nagyon beleszeretett a Nemtutkába.

Mikor mindnyájan hazajöttek a templomból, csodálkozva nézte kertjét a kertész, mindenfélét kérdezett a Nemtutkától, de ez csak azt mondotta: „nem tudom”, így hát reá szörnyen megbosszonkodván ott hagyta. A királynak gyönyörű szép leánya már férjhez menő volt, jöttek tehát sok királyfiak ötet megkérni. Mikor már sokan voltak, két részre ültette őket a király a szobába, és a királyleánynak egy fehér keszkenőt adott a kezébe, hogy a királyfiak között föl-alá sétálván amelyiknek ölébe dobja a fehér keszkenőt, az lesz az ura (ez volt ti. itt a szokás), de a királyleány egynek se dobta az ölébe. Jöttek ismét új királyfiak, ezek közül se dobta egyiknek is az ölébe a fehér keszkenőt; egyszer a legokosabbik királyfi föláll, és azt mondja:

– Híjjuk be a cselédeket, azokat a csodálatos embereket is mind, hátha ezek közül szeretett valamelyikbe?

Behítták az egész házi népet, még a Nemtutkát is, és alig sétált a királyleány egyszer közöttük, mindjárt a Nemtutkának ölébe dobta a fehér keszkenőt. Mindnyájan csodálkoztak ezen, és eszük ágába se volt, hogy a házasságból valami legyen.

Most nagy vadászatot hirdetett a király, hogy azon minden királyfiak jelenjenek meg, és aki legtöbb és legszebb vadakat hoz, azé lesz a királyleány. Mindnyájan szép paripákon mentek, és hogy a Nemtutka is részt vegyen a vadászatba, annak is adtak egy sánta lovat. Biccegett, biccegett utánok, mikor pedig már jól elhagyták a királyfiak ötet, leszállt lováról, odakötötte azt egy fához, és megrázta a szőrt, mondván:

– Legyek én, paripám aranyba, és mindenféle aranymadarak a nyereg körül! – Úgy lett.

A királyfiak egész nap vadásztak, de csak egy fél vadat sem lőhettek, haragudtak, káromkodtak is már némelyek, kivált a jó vadászok, nagy vigasztalásukra szolgált tehát, midőn messziről megláttak egy urat aranyruhába, aranyparipával és különféle aranymadarakkal, ez pedig

a Nemptutka volt. Megállították őtet, és rimánkodva kértek tőle madarakat, adott is háromnak. Az első királyfinak, ha gyűrűjét ideadja, a másodiknak, ha aranyszélű keszkenőjét, a harmadiknak pedig legtöbbet ígért, ha hátára hagyja sütni a lova patkóját. Mindnyájan megtettek szívesen mindent, csak hogy madaruk lehessen, ez azután eltűnt közülök úgy, hogy nyomát se látták. Mikor a sánta lovához ért, megrázta a szőrt, elmúlt minden, felült rossz lovára, és a rendes úton hazafelé cammogott. Elérték őtet a királyfiak az útban, s megszáván, ki egy kis farkat vágott le a madaraktól, és nekiadta, ki egy kis szárnyat, lábot s a többi, ez elvette, és hazavitte.

Mikor hazamentek, nagy vacsora lett, megsütötték az aranymadarakat, és akinek legtöbb volt, már ittak is tust az egészségeért mint vőlegénynek. Azonban a Nemptutka megrázta a szőrt, mondván, hogy csak ő maga legyen gyönyörű aranyruhába. Megtörtént és magához vevén a gyűrűt, keszkenőt, a madárcák szárnyait, lábait, farkait, belépett a szobába. Mindjárt megismerték őtet a három királyfiak és pirulni kezdettek. Kijelentette itt, hogy ő a Nemptutka, hogy ő nyargalt aranyparipán az erdőben, megmutatta a gyűrűt meg a keszkenőt és a többit, ami vele volt, a királyfinak is meg kellett mutatni a hátát, mindnyájan csodálkoztak, a királyleány örült és hozzáment, meg is esküdtek, a király pedig egész jószágának felét nekik ajándékozta. Ekkor aztán elküldöttek a ganéjért is, ahol egykor szolgált a Nemptutka, elhozták mind, és alig rakták le, mind arannyá változott.

Együtt éltek aztán sokáig, meghalt nemsokára az öreg király, és utána a Nemptutka ült gyönyörű feleségével a trónusba. Éltek, éltek, és még most is élnek, ha meg nem haltak.